

Te'n recordes?

Amb aquest encapçalament, he volgut imitar aquell programa que cada diumenge al matí el locutor Jaume Barberà fa a Catalunya Ràdio d'una crònica sentimental de la nostra vida i que se'n diu *Te'n recordes?* Com que ja sabeu que a mi m'agrada explicar coses i anècdotes ocorregudes en el nostre poble i rodalies, continuaré amb la meva tasca, perquè recordar és tornar a reviure el passat.

L'estiu passat, amb la meva esposa, decidirem anar a gaudir d'un parell de dies de vacances a l'Hotel Hospital Dr. Trueta de Girona. A la primera intervenció, em tragueren una cataracta de l'ull. Després ho vaig veure tot tan clar i bonic i les infermeres tan guapes, simpàtiques i *carinyoses* que vaig decidir deixar-me obrir la panxa i quedar-m'hi uns dies més. Des d'aquestes ratlles, vull expressar el meu més fort agraïment per l'immillorable tracte que vaig rebre, tant dels metges, com de les infermeres i la resta de personal auxiliar.

Durant aquesta llarga estada, vaig tenir temps de pensar, rumiar i memoritzar les coses bones i dolentes que han passat al llarg de la meua vida a la nostra localitat. Anem, doncs, al gra: recordo que abans de la guerra, ja hi havia fanatisme pel Futbol Club Barcelona. El meu pare va muntar uns altaveus a la terrassa del Cafè del Centre perquè tots els culés poguessin escoltar per ràdio i des de Mèxic, els partits de futbol quan el Barça feia una *tournee* per aquelles terres asteques. Molts d'aquells futbolistes catalans, en estallar la revolució espanyola, es quedaren exiliats a Mèxic, entre ells un que es deia Ventolrà.

Pels anys 30 moltes famílies hagueren d'emigrar a Barcelona per falta de treball a Begur. Era l'època daurada dels teatres famosos del Paral·lel. Els més joves, que enyoraven Begur, com en Salvi Marquès de ca la Manela, en Paquito Dalmau de can Maitanquis, en Xico Amat de can Barral i d'al-

tres, quan venien, de tant en tant, cantaven i entonaven aquells cuplets de moda: *La Violetera, El Relicario, Los Nardos, Yola, etc.* Les cupletistes més famoses eren la Bella Dorita i la Celia Gámez que cantaven aquelles cançons tan picaresques que feien anar de cul tot el personal masculí. Totes aquestes revistes s'interromperen amb la revolució del 36 i no es tornaren a reprendre fins als anys 50 o 60, però el Paral·lel, amb aquella censura tan rigorosa, no fou mai més el que havia estat abans de la guerra.

Pels anys 1934 i 1935 les orquestres es començaren a modernitzar amb vocalistes i espectacles dalt dels escenaris. Passà aquella època en què els músics eren tan seriosos com l'antiga Orquestra de Begur, formada per l'Avi, l'An i els seus dos fills, en Josep i en Frederic; en Sotero, que tocava el fiscorn; en Bayó, el contrabaix; en Jeroni Estasia, la trompeta i se suposa que algun músic més. Una de les orquestres més famoses fou l'As d'Anglès. Recordo que un any per la Festa de Regencós, interpretaren un ballable que s'anomenava "El Galliner" ja que mudats i amb els instruments feien tots els cants dels animals d'un corral. Feren les delícies de tota la concurrència. Una vegada acabat el ball de vetlla, tothom anava a fer ressorpó a can Betes o a can Jepet.

No sé si abans hi havia més alegria. Totes les dones, mentre feien la bugada, cuinaven o cosien, cantaven o entonaven aquelles cançons més populars. Quan passaves per aquell safareig, avui desaparegut, d'es Quince, senties aquelles veus i els rossinyols i les cadernereres els feien la segona veu. A les cases més benestants tenien un gramòfon que tocava amb un so estrepitós. Avui tothom té un transistor al cotxe i a cada casa a més de la tele, una cadena musical per escoltar els millors concerts i cantants del món. Les rentadores i els aparells musicals han fet perdre aquells cants tan bonics d'aquelles dones tan alegres.

L'any 1895 s'inaugurà el cinematògraf, naturalment era cine mut. Un senyor de Begur que no vocalitzava gaire bé, no sabia pronunciar-ho. Al cap d'un temps es va simplificar i en digueren cine. L'home molt enfadat digué: "Ara que ja sé pronunciar la paraula *cine-matògrafo* per fer-me la punyeta ara en diuen cine".

Naturalment fins al cap d'uns anys, el cine no arribà al Cine Centre de Begur. Les pel·lícules eren de cel·luloide i per tant, molt inflamables. En certa ocasió s'incendià una pel·lícula amb el corresponent pànic dins la sala d'espectacles. La gran serenitat del meu pare, que n'era l'operador, evità que passés una fatal desgràcia. Tirà la pel·lícula incendiada al carrer, però ell quedà amb cremades a la cara i les mans. Els que han vist la pel·lícula titulada *Cinema Paradiso* sabran que fou una aproximació al que eren els cinemes de poble d'aquells temps. Amb gran expectació, a les grans ciutats s'inaugurà el cinema sonor l'any 1927. Per sentir a dir, les primeres pel·lícules que es projectaren mudes a Begur s'anomenaven *Judex, El jorobado de Nuestra Sra. de París*, les còmiques d'en Charlot i les de cowboys d'en Bon Sttele. Quant a les sonores, *El negro que tenia el alma blanca, Nobleza Baturra, Elixir de Amor* i unes musicals molt boniques interpretades per la Janette McDonald, en Jean Kiepure i en Chevalier, de les quals no recordo els títols. Els últims mesos de la guerra, la sala d'espectacles acollí uns refugiats del nord d'Espanya que fugien dels bombardejos de l'aviació feixista. Els fabricants de teixits de Sabadell i de Terrassa, abans de la guerra, es guanyaren molt bé la vida. Molts d'aquests senyors, carregats de diners, venien a estiuejar a les fondes de cal Carreter (Plaja) i a ca la Claretà, avui Hotel Aiguablava a la platja de Fornells. Allà organitzaven una gresca i uns xeflis que n'hi havia per sucari-hi pa: els Bacallané, els Cardellach, en Mariano Ven-